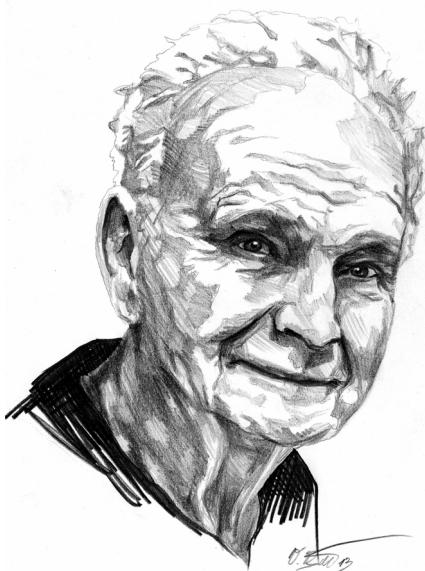

VÝZNAMNÉ ŽIVOTNÉ JUBILEUM TEODORA MÜNZA

Teodor Münz

vysokej školy prevážil uňho záujem o filozofické bádania a v rámci doktorskej a neskôr i kandidátskej dizertačnej práce sa venoval filozofickým otázkam poznávania a poznávacieho procesu. Po získaní vedeckej hodnosti v roku 1950 sa stal pracovníkom Filozofického ústavu vtedajšej Slovenskej akadémie vied a umení, kde zotrval ako vedecký pracovník až do svojho dobrovoľného odchodu do dôchodku v roku 1992. I naďalej však ako emeritovaný pracovník FiÚ SAV ostal aktívnym, publikačne činným konzultantom a expertom spolupracujúcim s ústavom. V publikačnej činnosti neustal, o čom svedčia i desiatky štúdií a príspevkov, publikovaných najmä v časopise *Filozofia*, ako i v iných odborných periodikách.

Už v počiatkoch jeho vedeckej práce sa uňho sformoval záujem o dejiny slovenského filozofického myslenia a o nemeckú klasickú filozofiu, ktorá v určitom historickom období značne ovplyvnila slovenské filozofické myslenie. Týmto dvom ťažiskovým tematickým okruhom Teodor Münz venoval svoju bádateľskú pozornosť v priebehu svojho pôsobenia vo Filozofickom ústave a väčšina jeho pôvodných vedeckých prác, ale i prekladov je venovaná najmä týmto oblastiam výskumu dejín filozofie.

Teodor Münz vydal počas svojho aktívneho profesionálneho pôsobenia šesť rozsiahlych monografických prác, tri odborné knižné publikácie a viac než osemdesiat pôvodných vedeckých štúdií. Mimoriadne významné je i jeho prekladateľské dielo. Do slovenčiny preložil aj pätnásť základných diel z nemeckej, najmä klasickej filozofie (Kant, Hegel, Fichte, Feuerbach, Nietzsche atď.), ktoré patria do základného fondu svetovej filozofickej tvorby. Tým výrazne prispel aj do tvorby slovenskej filozofickej terminológie, čo bolo ocenené v roku

Prvého januára tohto roku vstúpil do desiatej dekády svojho mimoriadne aktívneho života PhDr. Teodor Münz, CSc., Dr.h.c., významný medzinárodne uznávaný slovenský filozof, historik a prekladateľ filozofickej literatúry, pedagóg a teoretik.

Teodor Münz sa narodil 1. januára 1926 vo Vrútkach, svoje gymnaziálne štúdiá ukončil v roku 1945 s miernym oneskorením, zapríčineným vojnovými udalosťami, ktorých sa ako aktívny účastník SNP zúčastnil.

Ešte počas gymnaziálnych štúdií mladého Teodora Münza oslovila, a do istej miery aj nasmerovala jeho neskoršiu profesionálnu orientáciu, publikácia Štefana Osuského *Prvé slovenské dejiny filozofie*.

Po nástupe na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave Teodor Münz študoval hudobné vedy, francúzštinu a filozofiu, z ktorej ho oslovilo najmä dielo Ludwiga Feuerbacha, čo na dlhé obdobie ovplyvnilo jeho neskoršiu teoretickú činnosť. Po úspešnom ukončení

1996 Literárnym fondom cenou Za celoživotné prekladateľské dielo a zásluhy o kodifikáciu slovenskej filozofickej terminológie. Ostatným pozoruhodným prekladateľským počinom T. Münza je preklad Nietzscheho diela *Vôľa k moci ako poznanie* (2014), ku ktorému napísal aj doslov vo forme štúdie.

Mimoriadne prínosná bola tiež jeho aktivita pri vydávaní desaťzväzkovej *Antológie z diel filozofov*. Bol redaktorom a spoluzostavovateľom jej piateho zväzku *Novoveká empirická osvietená filozofia*, ku ktorému napísal rozsiahlu úvodnú štúdiu.

Keďže ťažiskom vedeckého bádania Teodora Münza boli dlhý čas dejiny slovenskej filozofie, musel spracovať veľké množstvo historického, primárneho archívneho materiálu. Jeho práca v tejto oblasti bola prvozecká, náročná a znesie aj najprísnejšie uznávané medzinárodné vedecké kritériá. Rezultátom jeho bádateľskej aktivity boli pôvodné vedecké monografie a štúdie, ktoré sú v slovenskej filozofickej spisbe nielen výnimočné, ale aj jedinečné a majú trvalú vedeckú hodnotu.

Monografia *Filozofia slovenského osvietenstva*, ktorá vyšla v roku 1969, bola vo svojom období priekopníckou prácou. Autor v nej začleňuje slovenské filozofické myslenie do širšieho historického rámca a zachytáva a analyzuje oblasti, ktoré boli predtým spracované len marginálne. K tejto problematike sa Teodor Münz vrátil aj neskôr v rozsiahlej, vedecky cennej štúdiu *Osvietená filozofia*, publikovanej v roku 1987, v ktorej širšie rozpracoval a prehĺbil jej niektoré aspekty.

Svoju bádateľskú pozornosť ďalej orientoval aj na oblasť náboženskej filozofie na Slovensku, predovšetkým v štúdiu *Filozofia na Trnavskej univerzite* (1965) a *Náboženská filozofia na Slovensku v prvej polovici 20. storočia*, publikovanej v roku 1994. Z významnejších prác s tematikou slovenskej filozofie možno uviesť štúdiu *Filozofia života Štefana Polakoviča a Svätopluka Štúra* (1995).

Považujeme za dôležité uviesť na tomto mieste aj skutočnosti, ktoré v Münzovom profesionálnom živote nepatrili medzi najpovzbudivejšie momenty. Konkrétne monografia *Humanistická iniciatíva Feuerbachovej filozofie* (1971), ktorú napísal po svojom návrate zo študijného pobytu v Nemecku (štipendium Humboldtovej nadácie) a štúdia *Niektoré gnozeologické problémy vo filozofii šesťdesiatych rokov*, ktorá vyšla vo *Filozofii* v roku 1969, vyvolali v predošlom režime rozpaky a neskôr aj animozitu, s ktorou bol opakovane tvrdo konfrontovaný na základe „odhalenia revizionistických myšlienok“. Tieto postoje z externého nevedeckého prostredia však Teodora Münza v jeho bádateľskej aktivite nezastavili. V roku 1977 mu vychádza monografia *Baruch Benedictus Spinoza (1632 – 1677)*. Následne sa T. Münz stáva aktívnym prispievateľom a členom redakčnej rady *Spinozovej spoločnosti*, vydávajúcej prestížnu ročenku *Studia Spinoziana*. Od roku 1972 je členom *Feuerbachovej spoločnosti Societas ad Studia de Hominis Condicione Colenda*.

Počas svojho aktívneho profesionálneho pôsobenia vo *Filozofickom ústave* bol T. Münz členom viacerých vedeckých a redakčných rád a členom *Komisie pre obhajobu kandidátskych dizertačných prác v odbore dejiny filozofie*.

V rokoch po odchode do dôchodku, ako sme už spomenuli, jeho publikačná aktivita neustala, ale jeho bádateľská pozornosť sa okrem spomínaných tém sa zamerala aj na environmentálnu etiku a ekofilozofiu. Viaceré z jeho štúdií a príspevkov publikovaných v 90. rokoch sú venované filozofickému, a najmä humanistickému rozmeru tejto problematiky.

Menej známa v odborných kruhoch je jeho rozsiahla novinárska publicistika, ktorá v ostatnom decénií 20. storočia zahŕňa viac ako sto príspevkov, v ktorých sa zaoberal najmä problematikou vzťahu českého a slovenského národa.

V období po roku 2000 sa teoretická pozornosť Teodora Münza sústredila na problematiku noetiky, o ktorú sa zaujímal už v počiatkoch svojej vedeckej činnosti. Vo svojich troch knižných publikáciách *Listy filozofom* (2002), *Hľadanie skutočnosti* (2008) a *Cesta za skutočnosťou bez metafyziky. S Nietzscheom a proti nemu* (2015) sa vo väčšej či menšej miere zaoberá touto problematikou a analyticky sa vracia k postave F. Nietzscheho, ktorý T. Münza, podľa jeho vlastných slov, „zaujal už dávno“.

Rozsiahla tvorivá aktivita Teodora Münza, jej vedecká hodnota, význam a prínos, boli vedením SAV opakovane ocenené udelením Striebornej (1986) a Zlatej (1993) plakety Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách, ako aj Zlatej medaily SAV v roku 1996. V roku 2006 Predsedníctvo SAV rozhodlo zaradiť Teodora Münza medzi Významné osobnosti SAV. V roku 2008 Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach udelila Teodorovi Münzovi titul Doctor honoris causa.

PhDr. Teodor Münz, CSc., Dr.h.c. je mimoriadne významnou, medzinárodne uznávanou osobnosťou slovenského filozofického myslenia a vedy európskeho formátu, ktorého prínos v oblasti slovenského filozofického bádania je nespochybniteľný a má vysokú a trvalú hodnotu. K jeho významnému životnému jubileu a do jeho ďalších životných aktivít mu prajeme veľa šťastia, životnej pohody a originálnych tvorivých podnetov.

Karol Kollár

Karol Kollár
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19
813 64 Bratislava 1
Slovenská republika
e-mail: filokoll@savba.sk

SPRÁVA Z V. SLOVENSKEHO FILOZOFICKÉHO KONGRESU (META)FILOZOFIA – PRAX

V dňoch 21. – 23. 10. 2015 sa v Bratislave pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku a za príspevnia partnerov kongresu (Slovenského národného múzea – Múzea Ľudovíta Štúra v Modre, Hotela Holiday Inn v Bratislave, tlačiarne Rea v Nitre a Bratislavskej organizácie cestovného ruchu) konal piaty slovenský filozofický kongres, tentoraz s názvom (META)FILOZOFIA – PRAX, ktorý zorganizovali Slovenské filozofické združenie pri SAV a Filozofický ústav SAV. Deklarovaným cieľom kongresu bolo objasniť vzťah medzi teoretickou a praktickou filozofiou, prehodnotiť tradičné filozofické problémy teoretickej a praktickej filozofie, jej zmysluplnosť, ciele, metódy a hranice. Keďže kongres sa konal v roku, keď si nielen filozofická obec pripomína 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, bola tejto téme venovaná jedna sekcia vedeckých príspevkov a podnetná panelová diskusia. Kongres otvorili riaditeľ Filozofického ústavu SAV Tibor Pichler a predsedníčka SFZ pri SAV Andrea Javorská. Tematicky bol členený do piatich sekcií, kde sa rokovalo na témy: *Filozofia a prax – dejinné reflexie* (sekcia A), *Metafilozofické reflexie* (sekcia B), *Analytická (meta)filozofia*